

Verteltheatervoorstelling gemaakt voor Stevig

Loosdrecht * Deze verteltheatervoorstelling is gemaakt voor Stevig, onderdeel van zorginstelling Dichterbij. Stevig is een van de vier Nederlandse behandelcentra (werkgebied Noord-Brabant en Limburg) voor mensen vanaf achttien jaar met een lichte verstandelijke beperking, die kampen met psychiatrische stoornissen en gedragsproblematiek. Seebregts en Van Tiggelen

len spraken er met medewerkers, behandelaars, managers en directie. Ze zaten in een separatuurruimte, liepen op de afdeling mee en proefden de sfeer. Alles om de centrale thema's te destilleren en het dilemma vertrouwen versus veiligheid tussen medewerkers en cliënten in beeld te brengen. Met z'n drieën creëerden ze de personages; Van Tiggelen schreef de scènes

met Seebregts. Na maanden voorbereiding en heel nauwe afstemming met de opdrachtgever ('het mag schuren') volgde een try-out. 'Een stevig fundament' is twaalf keer opgevoerd; er komen nog vijf voorstellingen. Dan hebben ruim driehonderd medewerkers hetzelfde theaterverhaal meegemaakt. Deze voorstelling maken en spelen, raakte hen alle drie.

Seebregts: „Ik ben onder de indruk van de dilemma's waarmee deze zorgmedewerkers te maken hebben; zo complex”. Van Tiggelen heeft 'diep respect' voor deze zorgmedewerkers. „Zij kozen voor een groep kwetsbare, vaak nog jonge mensen die niemand anders ziet zitten. Met Verhaal op Maat kunnen we indirect ook iets voor hen betekenen”.

Verteltheater

Verhalenvertelster Pauline Seebregts met achter haar vertelster Mirjam Mare (links) en Petulia van Tiggelen, regisseur.

FOTO STUDIO KASTERMANS

Een blik in de spiegel

'Nu ga ik eerder hulp aan mijn collega vragen' * 'Toch die maatregel eens binnen team aankaarten'

Miriam Vijge
redactie@gooieneemlander.nl

Loosdrecht * Veranderingen moeten van binnenuit komen. Verhaal op Maat maakt op een kunstzinnige manier de tongen van medewerkers los en de vaste patronen binnen organisaties. Bij Petulia van Tiggelen in Loosdrecht, regisseur bij dit collectief, meer over het verhaal dat nu speelt bij een zorginstelling. „We houden mensen een spiegel voor.”

Behandelcentrum Stevig in Limburg wilde het anders: hoe kunnen onze medewerkers bewuster omgaan met maatregelen die de vrijheid van cliënten beperken? Dat zijn bijvoorbeeld huisregels voor bellen en eten. Maar ook maatregelen als deuren op slot, onder begeleiding activiteiten ondernemen of separatie om mensen tot rust te laten komen. Van Tiggelen maakte samen met

twee coaches-verhalenvertellers een verteltheatervoorstelling over het toepassen van onvrijwillige zorg in de praktijk.

„Zo'n voorstelling, dicht op de huid, zet medewerkers aan tot nadenken en praten. En het publiek wordt helemaal in het verhaal meegenomen.” Eerder deze dag bij Stevig: Twintig stoelen staan in twee rijen halve cirkels opgesteld voor een theatervloer. Pylonen met rood-wit bouwlint suggereren een afzetting. Uit de licht- en geluidsinstallatie klinkt het geluid van heien, timmeren en ronkende shovels. Het lokt de eerste medewerkers: wat gebeurt hier?

Fundament

Vertellers Pauline Seebregts en Mirjam Mare verwelkomen twee teams met zorgmedewerkers, behandelaars en managers en de voorstelling begint: 'Een Stevig Fundament, werken aan vertrouwen'.

Melvin (gespeeld door Mare), petje op, mobieltje in de hand, is na een confrontatie weggelopen uit de

instelling. Hij voelt zich slecht en verschuilt zich op het bouwterrein. Medewerker Cindy (gespeeld door Seebregts), pasje op, riem met pieper om, zoekt haar cliënt. Medewerkers grinniken en schrikken: elke sketch, elke scène, wat Melvin en Cindy zeggen, hoe ze doen en eruitzien, alles is zo herkenbaar. In de heftigste scène wil een cliënt door een medewerker naar bed gebracht worden.

„Ga maar. Dat kun je prima zelf”, zegt de medewerker. Het publiek hoort ook wat de medewerker denkt en uitstraalt. „Heb je haar weer, daar heb ik vandaag echt geen zin in.”

De tweede keer dezelfde scène, nu met de gedachte van de cliënt hardop: „Ik ben bang voor het monster. Hoe krijg ik het gedaan dat ze met me meeloopt?” Dat lukt dus niet. De cliënt verstijft: „Te laat! Nu zit het monster in mij!” en valt de verbouwde medewerker aan.

Na het theater volgt een werksessie van anderhalf uur. Wat zag het publiek? Wat valt onder onvrijwillige zorg, zijn minder maatregelen

mogelijk?

Bij het onderdeel Over de streep reageren medewerkers op een aantal stellingen door een kant van de streep te kiezen. Collega's zijn soms verrast bij het zien van de keuze van collega's. In tweetallen delen ze hun eigen verhalen en ervaringen, waarna ze in de zaal hun inzicht en voornemens uitspreken.

Metaforisch

Terug in Loosdrecht een paar uur na de sessie.

„Zo'n metaforisch verhaal werkt voor medewerkers als een spiegel”, legt Seebregts uit. „Ze zien en beleven wat de impact van hun denken en handelen is op een cliënt.”

Van Tiggelen citeert een reactie uit de zaal direct na de voorstelling: „Pfff, ik moet even bijkomen. Ik moet straks weer aan het werk.” Wel met meer inzicht in de rol van communicatie bij het voorkomen van escalaties en toepassen van maatregelen. Seebregts vat samen: „Wees je ervan bewust dat je binnenwereld

je gedrag in de buitenwereld beïnvloedt. En dat dat dus ook bij die ander zo werkt.”

Wat veranderen medewerkers na dit Verhaal op Maat? Van Tiggelen: „Iemand zei na de werksessie: ik ga die maatregel bij mijn manager en in het team aankaarten.” Seebregts hoorde: „Ik ga eerder hulp aan mijn collega vragen in plaats van zelf proberen het op te lossen.” Mare reproduceert: „Ik ga niet meer automatisch mee in de lijn die mijn collega als eerste trekt, maar maak mijn eigen afweging.” Dan komt Mare terug op de openingsscène uit het stuk.

Petje

„Wil je weten waarom Melvin wegliep en met Cindy botste? Hij weigerde zijn petje af te doen in het gesprek met zijn advocate. Cindy vroeg niet waarom, maar dwong Melvin. Want de regel is: petje af is respect tonen. In Melvins binnenwereld was dat onbegrijpelijk respectloos; tegenover een advocate zitten met zijn kapsel niet in model. Die ochtend was zijn gel op.”